

"Agrotehničke aktivnosti u višegodišnjim nasadima tijekom svibnja"

Автор(и): ас. Кирил Кръстев, Институт по декоративни и лечебни растения – София

Дата: 05.05.2026 Број: 5/2026

U svibnju će se atmosfera iznad Europe postupno prebaciti na tipičniji ljetni režim, ali ne bez razdoblja nestabilnosti. Za Bugarsku to znači mjesec s čestim promjenama – izmjena toplijih i sunčanijih dana s razdobljima oborina, grmljavinskih nevremena i privremenog zahlađenja.

Svibanj će biti tipično proljetan, s dinamičnom atmosferom i aktivnom konvekcijom. Ne očekuju se dugotrajna hladna razdoblja, ali se čini malo vjerojatnim i dosljedno ljetno vrijeme tijekom cijelog mjeseca. Najviše oborina očekuje se oko sredine mjeseca, dok će kraj svibnja donijeti više sunca i osjećaj približavanja ljeta.

Temperature će vjerojatno ostati oko ili malo iznad normale, a oborine – oko i na nekim mjestima iznad klimatskih vrijednosti, posebno u planinskim i zapadnim regijama.

Oko sredine prvog desetdnevnog razdoblja moguć je kratkotrajni prolaz hladne fronte, što bi moglo pojačati vjetar i donijeti lokalna grmljavinska nevremena. Oborine neće biti rasprostranjene, ali bi na nekim mjestima mogle biti intenzivne. Pred kraj razdoblja zatopit će se, ali stižu oborine.

Drugo desetdnevno razdoblje vjerojatno će biti najnestabilnije razdoblje u mjesecu. Tijekom tog razdoblja meteorološki uvjeti dovest će do razvoja kumulonimbusnih oblaka i proljetnih oluja. Očekuje se više kišnih dana, s rizikom od jakih, kratkotrajnih pljuskova, tuče i grmljavine na nekim mjestima. Zapadne, središnje i planinske regije mogle bi biti najpogođenije.

Temperature će biti promjenjive – ujutro između 9°C i 14°C, a dnevne vrijednosti između 18°C i 24°C, dosežući do 26°C u toplijim danima. Nakon prolaska oborina privremeno će se sniziti.

Pred kraj mjeseca povećava se vjerojatnost stabilizacije vremena. Oborine neće potpuno nestati, ali će biti lokaliziranije i uglavnom poslijepodne – tipično za kasno proljeće. Bit će više suhih dana. Minimalne temperature bit će između 11°C i 16°C, a maksimalne temperature – između 24°C i 29°C. U najtoplijim regijama zemlje moguće je kratkotrajno dostizanje prvih 30°C.

U voćnim rasadnicima

U rasadnicima prati se pravilan razvoj cijepljenih pupova. Po potrebi se provodi prorjeđivanje novih izdanaka na izniklim izbojima podloge. U slučaju rizika od suženja, labave se veze na podlogama koje su ponovno cijepljene u proljeće. Obrađuju se sjetvene gredice, matičnjaci i rasadnici. Po potrebi se biljke u sjetvenim gredicama prorjeđuju.

U voćnjacima

Na kraju cvatnje, košnice se premještaju na drugo mjesto – udaljeno najmanje 5 km.

U novozasađenim nasadima breskvi s krošnjom u obliku vaze ili poboljšane vaze provodi se formativna rezidba.

Vodi se briga o pravilnom ukorjenjivanju i razvoju stabala u novozasađenim nasadima – okopavanje, uklanjanje izdanaka, zalijevanje po potrebi. Stabla u mladim, gustim nasadima vežu se za žičanu rešetku. Jake dvogodišnje i trogodišnje grane savijaju se i vežu za žice kako bi se smanjila njihova bujnost. U mladim – 2 i 3 godine starim nasadima, uklanja se dio plodića na vršnoj središnjoj grani.

Nastavlja se rad na prorjeđivanju plodova breskve. Nakon konačnog završetka opadanja plodića, nasadi se navodnjavaju.

Organska tvar od zelenih gnojiva se zaorava. Tlo oko stabala i u međurednom prostoru, ako nije zatravljeno, održava se bez korova i rahli redovitom plitkom obradom kultivatorom ili drljačom.

Krajem mjeseca plodonosna stabla gnoje se kompleksnim gnojivom s prevladavajućom količinom fosfora i kalija.

Nastavlja se berba ranih sorti trešanja.

U nasadima jagoda

Nastavlja se proljetno-ljetna sadnja sadnica jagoda pohranjenih u hladnjaku. Nakon sadnje primjenjuje se navodnjavanje prskalicama, a površine zasađene u travnju se plevu. U višim predjelima, slama se postavlja ispod cvjetnih stabljika do kraja mjeseca.

Berba se nastavlja. Kada se plodovi transportiraju na veće udaljenosti, mogu se brati nešto ranije.

Tijekom suše u vrijeme dozrijevanja plodova potrebno je navodnjavanje prskalicama ili brazdama.

U nasadima malina

Provodi se redovita obrada tla. Izbojci nekih sorti vežu se za potpornu konstrukciju, dok se kod drugih sorti pazi da ne padnu u međuredni prostor.

Tijekom cvatnje dobro je osigurati dva pčelinja društva na svakih 10 dunuma.

U nasadima crnog ribiza

Njega se nastavlja – obrada i navodnjavanje gredica za ukorjenjivanje. Slabi i suvišni prizemni izbojci uklanjaju se, a tijekom suše provodi se obilno zalijevanje. Započinje rad na organizaciji berbe plodova crnog ribiza.

U nasadima s drugim kulturama

Podloge limuna cijepe se metodom pupanja. Nastavlja se cijepljenje kakija.

Površina tla održava se bez korova i redovito rahli plitkom obradom. Osigurava se često i redovito zalijevanje do drugog desetdnevnog razdoblja.

Nastavlja se sadnja *Actinidia chinensis* na otvorenom. Nakon sadnje zalijeva se. Loze aktinidije redovito se vežu za pomoćne potporne grane. Stabljika se ne smije omotati oko potporne grane, a bočni izbojci na njoj uklanjaju se. Osiguravaju se tri pčelinja društva na svakih 10 dunuma aktinidije.

U vinogradima

U mladim vinogradima provodi se prorjeđivanje izbojaka i pinciranje. Kada se nasadi obrađuju nisko pri tlu koristeći Guyot i goblet sustave uzgoja, biljke se ne prorjeđuju izbojke. U vinogradima za uzgoj loze na deblu, formirane na uobičajeni način, mora se provesti prorjeđivanje izbojaka na budućim deblima, ostavljajući samo 2–3 na vrhu. To treba učiniti dok su izbojci još mali, dugi 2–4 cm. Ako izbojci izniknu iz rezervnih pupova i pri dnu loze, prorjeđivanje izbojaka treba ponoviti.

Pinciranje uključuje uklanjanje vršnog dijela rasta zajedno s 1–2 nerazvijena lista. Ovisno o sustavu uzgoja, treba ga primijeniti kada izbojci dosegnu 10–15 cm iznad potporne žice. Plodonosne loze se prorjeđuju i pinciraju.

U komercijalnim vinogradima sa sustavima uzgoja koji uključuju slobodno viseće izbojke, prorjeđivanje izbojaka i pinciranje se ne primjenjuju. Iznimke se prave samo kada je, zbog oštećenja od mraza, ostavljeno kompenzacijsko opterećenje, jer se formira veći broj neplodnih izbojaka, što povećava zasjenjenje, što zahtijeva uklanjanje nekih od njih. Obično se prorjeđivanje izbojaka provodi odmah nakon odvajanja cvatova. Također je potrebno kada izbojci izniknu iz uspavanih pupova na deblima. U vinogradima uzgojenim na srednjem deblu, kao i za loze u privatnim parcelama gdje je osigurana manja hranidbena površina, uklanjanje nekih neplodnih izbojaka bitno je za poboljšanje svjetlosnog režima. Najčešće se uklanjaju slabi izbojci i oni

razvijeni iz rezervnih pupova. Najpovoljniji omjer između plodnih i neplodnih izbojaka za vinske sorte grožđa je 3:1, a za stolne sorte grožđa – 1:1 ili 1:2.

U godinama s povoljnim uvjetima za slabo zametanje plodova i sitnozrnatost, te za sorte kao što su Misket Cherven, Bulgar, Cardinal, Saperavi i dr., koje pokazuju sklonost slabom zametanju plodova i posljedično sitnozrnatosti, pinciranje se također provodi u plodonosnim vinogradima. Obično 5–6 dana prije cvatnje, to postiže prestanak rasta izbojaka na 10–15 dana i poboljšava hranidbeni režim cvatova.

Matičnjaci se prorjeđuju, oslobađaju od bočnih izbojaka (uklanjanje bočnih izbojaka) i vežu. Broj izbojaka ostavljenih tijekom prorjeđivanja uvelike ovisi o bujnosti loze, njihovoj starosti, plodnosti tla i razini primijenjenih agrotehničkih mjera. Obično se ostavlja 6 do 12 izbojaka po glavi. Najbolje je prorjeđivanje izbojaka obaviti dva puta. Prvo prorjeđivanje izbojaka treba provesti kada izbojci dosegnu duljinu od 15–20 cm, uvijek ostavljajući 2–3 izbojka više od planiranog. Drugo prorjeđivanje izbojaka provodi se tijekom prvog vezanja, kada izbojci dosegnu oko 60 cm duljine. Tada se uklanjaju svi suvišni izbojci.

Nakon pojave bočnih izbojaka na glavnim izbojcima, potrebno ih je pravovremeno ukloniti kako bi se dobio visok prinos standardnih reznica. Ova praksa provodi se povremeno ovisno o podlozi: za Rupestris du Lot svakih 5–6 dana, a za ostale podloge – svakih 8–10 dana. Bočnim izbojcima ne smije se dopustiti da narastu dulje od 5–6 cm. Neposredno nakon uklanjanja bočnih izbojaka, izbojci se usmjeravaju duž potpornih žica i labavo vežu u obliku osmice ispod odgovarajuće žice.

Započinje zeleno cijepljenje. Najraširenija metoda je jednostavno spajanje rezom (eng. whip grafting). Primjenjuje se u istim slučajevima kao i cijepljenje u rascjep. Neposredno prije cijepljenja, potrebno je prorijediti izbojke loze, ostavljajući samo 2–3 izbojka. Za uzgoj na glavi, ostavljaju se 2–3 izbojka po kordonu, što ukupno čini 5–6 izbojaka po lozi.

Prije samog cijepljenja provjerava se fiziološko stanje izbojaka. Ako se nakon poprečnog presjeka 40–50 cm od baze izbojka pojavi kapljica tekućine, trenutak je povoljan za cijepljenje. U suprotnom, 2–3 dana prije cijepljenja obilno zalijte.

U trenutku cijepljenja, svi listovi, bočni izbojci, cvatovi i vitice na izbojcima podloge uklanjaju se. Kako bi se izbojci plemke održali svježima, stavljaju se u posudu s vodom. Plemke se režu s jednim pupom svaka, ostavljajući oko 2 cm iznad njega i gotovo cijeli međučvorak ispod njega. Lisna

plojka se skraćuje, ostavljajući samo mali njezin dio. Najveći postotak primanja i brzog rasta izbojaka postiže se kada je ljetni pup plemke tek izniknuo, a bočni izbojak dosegaо najviše 2–3 cm duljine.

Rez na izbojku podloge radi se na strani pupa u drvenastom dijelu međučvorka, blizu baze, duljine oko 2–3 puta veće od promjera izbojka. Sličan rez radi se na plemci nekoliko milimetara ispod pupa.

Mjesto cijepjenja čvrsto se omota pamučnim koncem ili drugim materijalima, dobro ga zatežući kako bi se postigao dobar kontakt između dviju komponenti. Zatim se dva kraja konca ne vežu, već se uvijaju. Kako bi ih zaštitili od vjetra, cijepljeni izbojci vežu se za kolac.

Zeleno cijepjenje treba provoditi tijekom hladnijih dijelova dana – rano ujutro ili navečer. Još je bolje po oblačnom ili čak kišovitom vremenu. Uspjeh cijepjenja utvrđuje se nakon 2–3 dana prema stanju bočnog izbojka na plemci. Ako je bočni izbojak svjež i zelen, cijepjenje je uspjelo. Ako se plemka osušila, cijepjenje se može ponoviti na nižem međučvorku. Nakon uspješnog cijepjenja, vezivo se uklanja nakon 2–3 tjedna.

Ako niste zatravili međuredni prostor, obrada tla se još uvijek nastavlja. Cilj je uništiti korov i održavati tlo u rahlom stanju. Obrada se obavlja plitko kultivatorom, rotacijskom drljačom ili drljačom.

Osigurava se njega loze u korjenilištima. Tijekom ovog mjeseca redovito zalijevanje loze u korjenilištima od velike je važnosti. Vlažnost tla u gredicama i međurednom prostoru treba održavati između 75% i 90% poljskog vodnog kapaciteta. Neposredno nakon zalijevanja provodi se obrada tla kultivatorom. A kada se na gredicama stvori debela pokorica tla, potrebno ju je pravovremeno razrahliti i razbiti kako bi se olakšao razvoj izbojaka.

Nakon slijeganja gredica, cijepljene reznice postaju izložene, što zahtijeva njihovo hitno pokrivanje rahlom zemljom. U slučajevima kada je nicanje neravnomjerno, gredice se rahle do spoja ukorijenjenih reznica, a ako je sloj zemlje položen na cijepljene reznice deblji, pažljivo se smanjuje.